

Propostes electorals

27-S

27 de setembre del 2015

Eleccions al Parlament de Catalunya

Quines prioritats marquem en salut mental

En vistes de les properes eleccions a la Generalitat de Catalunya del 27 de setembre del 2015, la Federació Salut Mental Catalunya i AMMFEINA Salut Mental Catalunya posen a disposició dels diferents partits polítics la següent informació i reflexions per tal que es tinguin en compte a l'hora de confeir els seus programes electorals.

Les dades ens indiquen l'augment de la prevalença en salut mental en els darrers anys. Al 2014, segons dades de l'Observatori del Sistema de Salut de Catalunya, es van registrar 81.000 nous casos de persones que es van visitar per primer cop en un centre de salut mental d'adults o infantojuvenil. Els Centres de Salut Mental d'Adults van atendre quasi 170.000 persones l'any passat, 10.000 més que al 2013.

El Pla d'Acció Europeu en Salut Mental 2013-2020, ens insta a establir fites i accions que permetin enfortir la salut mental i el benestar psicològic de les persones com a prioritat per els propers anys.

Durant l'últim mandat, hem viscut moments de treball plegats i propostes tangibles i del tot imprescindibles per poder avançar, com el **desplegament del Pla Integral de Salut Mental i Addiccions**, al qual el Parlament, per unanimitat, va donar suport a la seva continuïtat el passat 23 de juliol.

Però tot i l'avenç en alguns aspectes, l'atenció a la salut mental té encara moltes mancances derivades de l'endarreriment històric en el desplegament de recursos i models d'atenció globals en molts àmbits. Tenim davant un marc d'oportunitat que cal aprofitar per donar un impuls a alguns aspectes que són cabdals si pensem en les persones i en la societat, i en el seu benestar.

És per tot això que volem marcar les **línies estratègiques** que han de ser el nostre **full de ruta en els propers anys**.

Atenció integral a les persones amb trastorn mental i addiccions

L'abordatge integral de la salut mental i les addiccions ha estat identificat com una necessitat des de fa molts anys. Poder desenvolupar estratègies transversals, des del punt de vista de la prevenció, la promoció i l'atenció contribueix de forma molt positiva al procés de recuperació de les persones.

Actualment disposem d'un instrument, el Pla Integral de Salut Mental i Addiccions, mitjançant el qual ja hem pogut començar a avançar en alguns àmbits.

PROPOSTES

- **Garantir la continuïtat i lideratge del Pla Integral de Salut Mental i Addiccions per acabar de consolidar les línies descrites i afegir-ne de noves.**
- **Garantir la continuïtat del lideratge del Pla Integral des del Departament de Presidència incrementant la seva capacitat de seguiment, implantació i dinamització.**

Lluita contra l'estigma

L'elevada **discriminació** associada al fet de patir un problema de salut mental que condiona molts comportaments, limita l'accés a oportunitats i dificulta el procés de **recuperació**.

Disposem d'evidència, experiències internacionals i models que avalen amb resultats positius que és possible articular estratègies eficients de lluita contra la discriminació. Aquesta és una **prioritat** en els darrers temps per part de diverses administracions esdevenint una dimensió essencial des del punt de vista europeu.

PROPOSTES

- **Donar continuïtat i suport a l'estratègia conjunta de lluita contra l'estigma a Catalunya a través del projecte Obertament.**
- **Impulsar i donar suport al territori desplegant campanyes de lluita contra l'estigma des de la xarxa i les administracions locals.**

Impuls en l'atenció i suport als infants i joves amb problemàtiques de salut mental

Cal entomar la complexitat que suposa l'atenció als infants i joves quan parlem de salut mental. Els darrers anys hem constatat un **augment de la prevalença**, l'any 2014 s'han atès 59.570 persones als Centres de Salut Mental Infantojuvenil, un 7% més que l'anterior, dades que ens situen al 3,9% de la població menor de 18 anys.

Les xifres ens alerten, però sobretot les dificultats i limitacions actuals que tenim per **atendre de forma integral, accessible i comunitària** les diverses situacions.

PROPOSTES

- **Garantir la coordinació i articulació entre tots els àmbits que intervenen en l'atenció dels infants i joves: sanitari, escolar i social.**
- **Definir el model i posar en marxa unitats funcionals que permetin un treball integral i coordinat entre Centres de Salut Mental Infantojuvenil, els Centres de Detecció i Atenció Precoç i els Equips d'Atenció Psicopedagògics.**
- **Establir un model conjunt de treball en els casos d'infants i joves amb risc que permeti una millor articulació dels recursos de salut, Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Departament d'Ensenyament.**
- **Millorar la formació dels professionals que permeti una visió conjunta i eines compartides.**

Drets i millora de l'atenció en els serveis que es presten a les persones

L'aparició d'una problemàtica de salut mental comporta un canvi estructural en la vida de les persones i del seu entorn, genera una situació de confusió, malestar i patiment.

L'accés als serveis, a la informació i a una atenció de qualitat, centrada en la persona i en les seves necessitats, és fonamental per avançar en el seu procés de recuperació. Ens cal, per tant, disposar d'una xarxa de serveis integrada, accessible i que posi la persona al centre. Cal comptar amb l'opinió en primera

persona i també amb la dels seus familiars, com estan fent altres països europeus que basen la qualitat dels seus serveis en la **valoració realitzada pels propis usuaris**.

PROPOSTES

- **Desplegament de tot el Programa de Suport a la Primària de Salut que encara no està implantat a tot el territori.**
- **Reconversió de la mitja i llarga estada psiquiàtrica: desplegament d'un model d'atenció a la comunitat.**
- **Avançar cap a l'aplicació a nivell estatal i autonòmic de les línies que marca la Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat.**

Capacitació i suport a les famílies i a les persones amb problemes de salut mental	
---	--

L'accés a la informació, a la formació i l'acompanyament tant de les famílies com de les persones amb problemes de salut mental, és un element cabdal per al propi procés de recuperació i de foment de l'apoderament.

Diversos estudis assenyalen la necessitat de millorar i articular, en aquest sentit, les actuacions dels diferents dispositius, que permetin posar a disposició de les persones la informació i les eines adients. El Pla Europeu de Salut Mental 2020 també assenjala aquest aspecte com a prioritari. Si tenim persones formades i apoderades aconseguirem millors resultats i una implicació i participació en el procés molt més activa i adequada.

PROPOSTES

- **Donar suport i continuïtat al projecte Activa't per la salut mental i incorporar-lo a la cartera de serveis del país si l'avaluació ho avala.**
- **Garantir el suport a la xarxa associativa per al desplegament dels programes de suport mutu i acompanyament a les famílies i persones amb problemes de salut mental.**

Inclusió comunitària de les persones adultes amb trastorn mental i addiccions

Les persones afectades per un trastorn mental han de poder **viure i desenvolupar-se en entorns normalitzats**. Per això és imprescindible el desplegament de serveis comunitaris que garanteixin els suports adients i l'accés a oportunitats d'inclusió social i de participació a la comunitat.

Des de l'any 2002 s'ha fet una aposta per anar avançant en la consolidació d'una cartera de serveis que garanteixi els recursos necessaris d'habitatge, de suport a la llar, d'inclusió social i de formació prelaboral per a les persones amb problemàtica de salut mental.

Malgrat els esforços estem encara lluny de donar resposta de forma equitativa a tot el territori català.

PROPOSTES

- **Garantir la dotació mínima de recursos comunitaris (habitatge, Clubs Social , Suport a la Llar i Prelaborals) a totes les comarques catalanes segons l'indicat a la programació territorial 2008-2012 per tal de garantir el dret d'accés i la implementació homogènia de serveis a qualsevol punt de Catalunya.**
- **Consolidar els serveis actuals de cartera i garantir-ne la seva continuïtat i finançament.**
- **Un major grau d'especialització dintre de la Secretaria d'Inclusió Social i Promoció de l'Autonomia Personal (SISPAP) de la Generalitat de Catalunya que permeti a l'administració comptar amb equips sectoritzats per col·lectiu.**
- **Donar cobertura a les necessitats que presenten persones amb problemes de salut mental que es fan grans i deixen de complir criteris per entrar al circuit actual (tercera edat, patologia dual, etc...).**

Millora en l'àmbit judicial de persones en situació de privació penal de llibertat i mesures de seguretat

Les persones a les quals s'aplica una mesura penal presenten més problemes de salut mental que la població general. Per aquest motiu és necessari millorar l'atenció psiquiàtrica i de salut mental en aquest col·lectiu. El 26 % dels penats tenen diagnòstic de trastorn o problemes de salut mental. Menys del 50% dels penats s'impliquen en processos de rehabilitació, malgrat que els índex de reincidència baixen un 15% en el cas de persones que passen per processos de transició a la comunitat.

PROPOSTES

- **Definir un model de treball interdepartamental en tots els àmbits que permeti una millor atenció de les persones que presenten situacions de salut mental dins de l'àmbit penitenciari i judicial.**
- **Millorar els plans d'atenció i de seguiment comunitari de les persones subjectes a mesures de seguretat amb incidència en l'àmbit de la salut mental.**

Inserció laboral de persones adultes amb trastorn mental

Al 2013 a Catalunya hi havia **65.000 persones** amb trastorn mental (un 25% de la població amb discapacitat valorada) en edat laboral; un col·lectiu que representa una de les **més baixes taxes d'ocupació**. Només el 14% de les persones amb discapacitat contractades en els **Centres Especials de Treball** ho són amb trastorn mental i no es disposen dades del volum de contractació en entorns ordinaris.

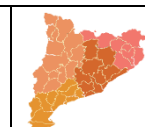
En polítiques públiques, el pressupost de recursos, dispositius, serveis i programes per a la inclusió, manteniment i promoció laboral de les persones amb trastorn mental s'han vist molt afectades en els darrers anys.

PROPOSTES

- **Incrementar el volum de contractació i mantenir una ocupació laboral estable i de qualitat per a les persones amb trastorn mental.**
- **Garantir, de manera transversal, recursos, serveis i programes formatius i laborals, l'especificitat de la salut mental i la necessària especialització.**
- **Incrementar el grau d'ocupabilitat de les persones amb trastorn, garantint el disseny, estratègia i desenvolupament des de polítiques públiques vinculades a la capacitació, formació i inclusió laboral, criteris d'acció positiva per una efectiva igualtat d'oportunitats.**

L'atenció integral i la planificació territorial

L'atenció a la salut mental requereix d'una implicació, compromís i treball conjunt entre diferents xarxes i agents d'un territori.

Ens cal per tant garantir una equitat en relació als recursos i identificar models organitzatius territorials que ens permetin treballar millor i orientar els resultats en relació al benestar de les persones.

Actualment existeixen moltes dificultats per treballar de forma organitzada a nivell territorial i sota un model concret que permeti avaluar resultats de forma global. Ens trobem, per tant, amb dificultats per atendre de forma adequada les necessitats i les persones, i es generen disfuncions i ineficiències que tenen impacte en el benestar de la població.

PROPOSTES

- **Implantació d'un model de gestió integral en cada territori que potencii al treball coordinat en cada territori.**
- **Desplegament del Pla interdepartamental d'atenció i interacció social i sanitària (PIAISS) en tots els àmbits d'incidència en salut mental.**

Promoció de l'associacionisme i de la participació

Les associacions de familiars i persones amb problemes de salut mental tenen un paper molt important, tant a nivell de suport i acompanyament a les persones, com per fer més efectiva la seva participació i incidència en la millora i transformació del model d'atenció a la salut mental.

Al llarg de molts anys les associacions han jugat un paper rellevant en diversos sentits:

- 1) Com a element cabdal per trobar espais de suport mutu, orientació i acompanyament.
- 2) Com a espai per fer sentir la veu de les persones i les famílies, per poder defensar els drets i les millores en l'atenció.
- 3) Com a eina de sensibilització i de visibilitat de la salut mental.

La situació fins ara, però, ha estat de molta fragilitat i amb suports limitats per al seu desenvolupament, fet que dificulta enormement la consecució de les seves finalitats i objectius.

PROPOSTES

- **Mantenir les línies de finançament complint rigorosament els pagaments periòdics.**
- **Potenciar espais d'interlocució entre l'administració i la xarxa associativa per poder confeccionar i incidir en les polítiques públiques.**

Millora de l'abordatge de les persones amb patologia dual

Existeix una elevada prevalença de persones que tenen un trastorn mental associat al consum de substàncies. La complexitat d'aquestes situacions fa que les persones presentin una major vulnerabilitat i risc d'exclusió social. L'existència del consum de substàncies acompanyada d'una problemàtica de salut mental, suposa una dificultat tant en el diagnòstic com en el tractament, fet que implica un abordatge especialitzat.

Cal impulsar un canvi de mentalitat amb capacitat per modificar la filosofia assistencial de base. Crear consciència que cada pacient individual necessita un abordatge integrat al mateix dispositiu que doni resposta als problemes concrets en cada moment de l'evolució de la patologia dual.

PROPOSTES

- **Definir un model de coordinació eficient entre la xarxa de salut mental, la de drogodependències i la de serveis socials que permeti una intervenció integral i una millor atenció a les persones.**
- **Garantir una formació especialitzada sobre patologia dual als professionals que intervenen en l'abordatge d'aquestes situacions.**

Barcelona, juliol 2015

Aquest document de propostes electorals en salut mental per a les eleccions al Parlament de Catalunya del 27 de setembre del 2015 ha estat elaborat per l'Àrea d'Incidència Política del Departament Tècnic de la Federació Salut Mental Catalunya

Carrer Nou de Sant Francesc, 42, local
08002 Barcelona
Telèfon 93 272 14 51
www.salutmental.org

